

Stockholms
stad

Årsrapport 2024

Stockholm Vatten och Avfall AB

Rapport från
stadsrevisionen

Dnr: RVK 2025/10

Stadsrevisionen i Stockholms stad är kommunfullmäktiges kontrollinstrument för att granska den verksamhet som bedrivs av stadens nämnder och bolag. I årsrapporter för nämnder och bolag sammanfattar stadsrevisionen det gångna årets granskningar och bedömningar.

På stadens webbplats, start.stockholm/revision, finns revisionsrapporter publicerade. För att prenumerera på stadsrevisionens informationsbrev, uppge e-postadress till revision.rvk@stockholm.se.

Till

Stockholm Vatten och Avfall AB

Årsrapport 2024

Lekmannarevisorn har avslutat revisionen för Stockholm Vatten och Avfall AB under 2024.

Härmed överlämnas bifogad årsrapport till Stockholm Vatten och Avfall AB:s styrelse för yttrande senast den 27 juni 2025. Av yttrandet bör det framgå vilka åtgärder som bolaget avser att vidta gällande revisionens rekommendationer.

Åke Dahlberg
Lekmannarevisor

Sammanfattning

Aktiebolagslagen anger att lekmannarevisorn årligen ska granska om bolagets verksamhet sköts på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt och om bolagets interna kontroll är tillräcklig. För de kriterier som ligger till grund för gjorda bedömningar, se bilaga 2.

Verksamhet och ekonomi

Utifrån genomförd granskning bedöms Stockholm Vatten och Avfall AB i allt väsentligt ha bedrivit verksamheten på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt.

Bolaget har i huvudsak uppnått kommunfullmäktiges mål, ägardirektiv samt följt de beslut, riktlinjer, gällande lagstiftning och andra föreskrifter som gäller för verksamheten.

Det ekonomiska resultatet är 88 mnkr högre än fullmäktiges resultatkrav på 8 mnkr.

Utfallet för investeringsverksamheten är 299 mnkr (6 procent) högre än budget. Avvikelsen förklaras av hög framdrift i projekten, bland annat gällande Stockholms Framtida Avloppsrening (SFA).

Revisionskontorets granskning av lokala åtgärdsprogram (LÅP) visar att genomförandetakten av åtgärder behöver öka. Det finns en risk för att miljökvalitetsnormerna i vattenförekomster inte kommer att uppnås till år 2027, i enlighet med fullmäktiges beslut.

Intern kontroll

Den interna styrningen, uppföljningen och kontrollen bedöms liksom föregående år, utifrån genomförd granskning, vara delvis tillräcklig.

Under året har bolaget vidtagit åtgärder för att stärka styrningen av investeringar. Ytterligare arbete behövs dock för att fullt ut säkerställa en tillräcklig uppföljning och kontroll. Årets granskning har visat att rapporteringen till bolagsstyrelsen och Stockholms Stadshus AB behöver stärkas gällande konsekvensanalyser i de fall investeringar inte kan genomföras enligt plan. Även rapportering av eventuell avvikelse mellan beslutad och prognostiserad tid samt uppgift om projektreservens ianspråktagande behöver tydliggöras.

Vidare har revisionskontorets granskningar under året bland annat visat att bolaget behöver säkerställa en korrekt fördelning av OH-kostnader genom fördelningsnycklar för taxor samt säkerställa att uthyrningen av fastigheter sker i enlighet med bolagsordning. Bolagets behöver säkerställa att riskanalys och internkontrollplan

omhändertar risker som berör bolagets kärnverksamhet samt oegentligheter.

Uppföljning av tidigare års granskningar

Revisionskontoret har följt upp hur bolaget har hanterat de rekommendationer som lämnats i tidigare granskningar. Bolaget har delvis vidtagit åtgärder utifrån revisionens rekommendationer. Rekommendationer som återstår att åtgärda är bland annat följsamheten till dataskyddsförordningen och att informationshanteringen i verksamhetssystemen sker i enlighet med stadens arkivregler.

Innehåll

1. Årets granskning	1
2. Verksamhet och ekonomi	2
2.1 Verksamhetsmässigt resultat.....	2
2.2 Ekonomiskt resultat.....	4
2.2.1 <i>Finansiellt resultat</i>	4
2.2.2 <i>Investeringsverksamhet</i>	5
3. Intern kontroll	7
3.1 Organisation och ansvarsfördelning	7
3.2 Riskanalys	7
3.3 Uppföljning	8
3.3.1 <i>Verksamhetsmässigt och ekonomiskt resultat</i>	9
4. Fördjupade granskningar.....	11
4.1 Investeringar	11
4.1.1 <i>Styrning och kontroll av investeringsvolym</i>	11
4.1.2 <i>Investeringar– övergripande</i>	12
4.2 VA-taxa och avfallstaxa	15
4.3 Förebyggande arbete mot oegentligheter och förtroendeskadligt agerande	17
4.4 Lokala åtgärdsprogram (LÅP).....	19
4.5 Farligt avfall.....	20
5. Uppföljning av tidigare års granskning	22
Bilaga 1 Uppföljning av lämnade rekommendationer	23
Bilaga 2 Bedömningskriterier	29

1. Årets granskning

Lekmannarevisorn bedömer årligen om verksamheten sköts på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt samt om bolagets interna kontroll är tillräcklig.

I rapporten redovisas resultat och bedömningar utifrån revisions-årets granskningar. En uppföljning av hur bolaget har åtgärdat rekommendationer i tidigare års granskning redovisas översiktligt i rapporten och mer detaljerat i bilaga 1.

Revisionen har utförts enligt aktiebolagslagen, kommunallagen, andra tillämpliga lagar, reglementet för stadsrevisionen, god revisionssed i kommunal verksamhet och utifrån bolagsordning samt fastställda ägardirektiv. Granskningen har genomförts med den inriktning och omfattning som behövs för att ge en rimlig grund för bedömning av bolagets verksamhet. Kriterier för bedömning redovisas i bilaga 2.

Lekmannarevisor för bolaget är Åke Dahlberg och suppleant är Stefan Kindborg. Lekmannarevisorn träffar årligen bolagets styrelse för en dialog om årets granskningar och bedömningar.

I granskningen har lekmannarevisorn biträtt av stadens revisionskontor. Parallellt med lekmannarevisionen har revision utförts enligt aktiebolagslagen 10 kap. under ledning av auktoriserad revisor Jenny Göthberg vid EY.

Årsrapporten har faktakontrollerats av bolaget.

2. Verksamhet och ekonomi

I detta avsnitt redovisas revisionskontorets grund för bedömning av bolagets ändamålsenlighet avseende verksamhet och ekonomi.

2.1 Verksamhetsmässigt resultat

Stockholm Vatten och Avfall AB (SVOA) bedöms i allt väsentligt ha bedrivit verksamheten på ett ändamålsenligt sätt.

Bolaget redovisar att det bidrar till att uppnå kommunfullmäktiges två inriktningsmål som berör bolaget. Bolaget bedömer vidare att även fullmäktiges elva verksamhetsområdesmål som berör bolaget har uppnåtts.

Till skillnad från föregående år uppnås kommunfullmäktiges inriktningsmål ”Ett grönt och fossilfritt Stockholm som leder till en rättvis klimatomställning” samt ”Ett Stockholm med stabil och hållbar ekonomi med utbildning, jobb och bostäder för alla”. De verksamhetsområdesmål som uppnås i år, till skillnad från föregående år, är ”Stockholm ska bli klimatpositiv”, ”Medarbetare i Stockholm ska ges goda förutsättningar att göra ett bra jobb” samt ”Stockholms ekonomi är stark, hållbar och lägger grunden för en jämlik välfärd”.

Bolaget redovisar dock att vissa indikatorer bedöms uppnås delvis eller inte uppnås. Indikatorn ”Andel matavfall till biologisk behandling ska vara 75 procent” uppnås inte (utfall 49) i likhet med föregående år. Under året samlades cirka 2 600 ton mer matavfall in än föregående år och cirka 7 200 ton mer än 2022. Under 2024 är det inte längre tillåtet att tillgodoräkna den mängd matavfall som hanteras via matavfallsskvarn till ledningsnätet, vilket har påverkat utfallet.

Indikatorn ”Elproduktion baserat på solenergi” med utfall 41,87 MWh och årsmål 125 MWh uppnås inte, också i likhet med föregående år. Utfallet för indikatorn har dock förbättrats från 0,02 MWh. Bolaget har under året driftsatt en ny anläggning med solceller i Talby. Solcellerna på Lovö vattenverk har också producerat el under hela året och levererat enligt prognos. Under året har kartläggning av lämpliga ytor för utbyggnaden av solceller genomförts. Kartläggningen visar att vissa tak behöver genomgå en ombyggnation för att kunna bära solceller, vilket behöver samplaneras med övrig utveckling av anläggningarna.

Indikatorerna ”Köpt energi i stadens organisation” med utfall 172,4 GWh och årsmål 175 GWh samt ”Relativ energianvändning” med utfall 0,56 kWh/enhet och årsmål 0,57 kWh/enhet uppnås. I

jämförelse med föregående år har en minskning skett av köpt energi och elanvändningen. Ökningen beror i huvudsak på drifttagning av nya anläggningar och pågående projekt. Den största minskningen har skett på Henriksdals reningsverk till följd av fjärrvärmeanvändning.

Indikatorn ”Andel investeringsbeslut vars genomförandebeslut är i god överensstämmelse med inriktningsbeslut” med utfall 9 procent och årsmål 100 procent uppnås inte. Bolaget har under året sett över befintliga inriktnings- och genomförandebeslut, se vidare avsnitt 3.3.1.

Bolagets samlade rapportering ger rimliga förutsättningar för att bedöma måluppfyllelsen. Rapportering ger en tydlig analys och beskriver även vilka åtgärder som ska vidtas för att måluppfyllelse ska uppnås. Revisionskontorets granskning visar att det finns grund för bolagets målbedömning.

Uppföljning av fullmäktiges ägardirektiv ingår i bolagets rapportering. Bolaget har flera ägardirektiv som berör miljö- och hållbarhetsområdet. Ett nytt avloppsdirektiv har antagits som bland annat omfattar skärpta krav på rening av mikroföroreningar. Åtgärder kopplade till framtida krav på PFAS har även genomförts under året. En sammanfattande rapport om bolagets arbete ska redovisas för styrelsen i början av 2025.

Bolaget har också arbetat för att öka den fastighetsnära insamlingen av förpackningar i enlighet med ägardirektivet. Den 1 januari 2024 övertog bolaget insamlingsansvaret för hushållens förpackningar. Arbetet har fortgått utifrån målet att samtliga fastigheter fram till år 2027 ska sortera sina förpackningar fastighetsnära eller, när detta inte är möjligt, på en plats som staden tillhandahåller.

Enligt ägardirektivet ska bolaget arbeta med åtgärder i enlighet med lokala åtgärdsprogram för god vattenstatus. Nio förstudier har genomförts under året, men målet om fem åtgärder har inte uppnåtts. Revisionskontorets granskning av lokala åtgärdsprogram visar att genomförandegraden av åtgärder behöver öka då det finns en risk för att miljökvalitetsnormerna i vattenförekomster inte kommer att uppnås till år 2027 i enlighet med fullmäktiges beslut, se vidare avsnitt 4.4.

2.2 Ekonomiskt resultat

Bolaget bedöms ha bedrivit verksamheten på ett från ekonomiskt synpunkt tillfredsställande sätt.

2.2.1 Finansiellt resultat

Revisionskontoret har granskat tertialrapporter och bokslut med inriktning på bolagets prognoser och resultat efter finansnetto samt investeringsutfall.

Bolaget redovisar följande utfall och avvikelser för år 2024:

Resultaträkning (mnkr)	Utfall 2024	Budget 2024	Avvikelse 2024	Avvikelse 2024, %	Utfall 2023
Intäkter	4 585	4 508	77	2%	3 602
Kostnader	-3 902	-3 877	-25	1%	-3 333
Varav av- och nedskrivningar	-635	-640	6	-1%	-568
Finansnetto	-587	-623	36	-6%	-393
Resultat före bokslutsdispositioner och skatt	96	8	88	1100%	-123

Balansomslutning 2024: 36 605 mnkr.

SVOA:s resultat före bokslutsdispositioner och skatt uppgår till 96 mnkr, vilket är 88 mnkr högre än fullmäktiges resultatkrav på 8 mnkr. Avvikelsen beror i huvudsak på ett högre bidrag från Naturvårdsverket gällande förpackningsinsamling än budgeterat.

Kommunfullmäktiges resultatkrav, på 8 mnkr, beslutades i samband med treårsplanen. När bolaget därefter arbetade fram budget för 2024 beslutade bolaget om en intern budget för året på 13 mnkr. Bolagets ekonomiska analys i verksamhetsberättelsen 2024 skiljer sig därför från revisionskontorets ekonomiska analys som utgår från fullmäktiges resultatkrav på 8 mnkr.

Verksamhetens intäkter uppgår till 4 585 mnkr, vilket är 77 mnkr (2 procent) högre än budget. Avvikelsen hänförs främst till avfallsverksamheten som har fått högre bidrag från Naturvårdsverket till förpackningsinsamlingen (40 mnkr) och högre grannkommun-intäkter inom VA (16 mnkr) än budgeterat. Utöver detta finns mindre avvikelser som överstiger budgeten med 21 mnkr.

Verksamhetens kostnader, exkl. avskrivningar och finansiella poster, uppgår till 3 268 mnkr vilket är i linje med budget. Finansnettot uppgår till -587 mnkr, vilket är 36 mnkr högre än budget. Avvikelsen hänförs främst till lägre ränta än budgeterat.

Jämfört med 2023 har intäkterna ökat med 982 mnkr (27 procent), vilket främst hänförs till taxebaserade intäkter (655 mnkr). Avfallstaxorna har höjts med 24 procent och avgifterna inom vatten och avlopp har höjts med 25 procent. De högre intäkterna beror även på ersättningar avseende fastighetsnära förpackningshämtningar (166 mnkr) och ökade grannkommunintäkter (66 mnkr). Resterande avvikelser utgörs av flera mindre negativa och positiva delposter som samlat uppgår till 95 mnkr. Verksamhetens kostnader, exkl. avskrivningar och finansiella poster, har ökat med 502 mnkr (18 procent), vilket hänförs till entreprenadkostnader (212 mnkr) där ökningen i stor utsträckning avser hämtning av containrar, förbränningskostnader vid Högdalenverket samt anläggningsentreprenader. Även kostnader för fastighetsnära insamling (95 mnkr) och personalkostnader har ökat (86 mnkr). Personalkostnadernas ökning förklaras främst av att medelantalet heltidsanställda har ökat från 743 till 773 personer (4 procent) samt att en genomsnittlig lönerevision har skett om cirka 4 procent. Resterande avvikelser utgörs av flera mindre negativa och positiva delposter som samlat uppgår till 109 mnkr.

Bolaget har beskrivit och analyserat avvikelserna mot budget på ett tillfredsställande sätt.

2.2.2 Investeringsverksamhet

Investeringsverksamhet (mnkr)	Utfall 2024	Budget 2024	Budget-avvikelse 2024	Budget-avvikelse 2023
Stockholms Framtida Avloppsanläggning (SFA)	2 509	2 317	192 (8%)	491 (30%)
Stockholm Framtida Vattenförsörjning (SFV)	383	460	-77 (17%)	95 (24%)
Övriga investeringar	2 507	2 323	184 (8%)	-312 (14%)
Investeringar	5 399	5 100	299 (6%)	274 (6%)

Bolaget har kommunkoncernens största investeringsportfölj med årliga investeringar på över 5 mdkr. Årets utfall för investeringsverksamheten avviker med 299 mnkr, vilket motsvarar ca 6 procent. Avvikelsen förklaras av framdrift i projekt under året, bland annat gällande Stockholms Framtida Avloppsrening (SFA).

Stockholm Framtida Avloppsrening (SFA) har överskridit årsbudgeten med 192 mnkr (8 procent), bland annat till följd av att förstärkningar i svaghetszoner har behövt byggas, se vidare avsnitt 3.3.1.

Stockholm Framtida Vattenförsörjning (SFV) har till viss del bromsat in i väntan på bolagets översyn av programmets drivande faktorer, effektmål och åtgärder. Översynen förväntas vara klar senast september 2025, se vidare avsnitt 3.3.1.

3. Intern kontroll

I detta avsnitt redovisas revisionskontorets grund för bedömning av om bolaget har haft en tillräcklig intern kontroll.

Den samlade bedömningen är, i likhet med föregående år, att bolagets styrning, uppföljning och intern kontroll delvis varit tillräcklig. Bedömningen grundar sig på att bolaget bland annat behöver fortsätta stärka arbetet med investeringar samt riskanalys och internkontrollplan. Revisionskontorets granskningar har även identifierat ytterligare utvecklingsområden för internkontrollarbetet bland annat gällande taxor och förebyggande arbete mot oegentligheter, se avsnitt 4.

3.1 Organisation och ansvarsfördelning

Bolaget har i huvudsak en organisation med tydlig fördelning av ansvar och befogenheter för att stödja verksamheten och för att förhindra avsiktliga samt oavsiktliga fel. Under året har bolaget genomfört en organisationsförändring med en ny organisationsstruktur, uppdaterade processer och arbetssätt.

Det finns riktlinjer och rutiner som ska bidra till att verksamhetens mål uppfylls och att föreskrifter följs. Riktlinjer, rutiner och mallar finns på intranätet och är samlade i bolagets projekthandbok, se avsnitt 3.3.1. Arbetet pågår med att utifrån organisationsöversynen se över befintliga riktlinjer samt roller och ansvar i rutiner och arbetssätt. Revisionskontoret granskning av det förebyggande arbetet mot oegentligheter visar att en rutin behöver tas fram som säkerställer att bolagets uppförandekod är aktuell och känd hos medarbetarna. Bolaget behöver vidare säkerställa att uthyrningen av fastigheter inom verksamheten vid Bornsjön sker i enlighet med bolagsordningen, se avsnitt 4.3.

3.2 Riskanalys

Arbetet med den interna kontrollen är en del av bolagets styrning och uppföljning, men kan vidareutvecklas gällande riskanalys och framtagna internkontrollplan. Bolaget genomför en årlig risk- och väsentlighetsanalys i syfte att fånga upp väsentliga risker samt hur riskerna ska hanteras för att verksamhetens mål ska uppnås.

Bolagets riskanalys har under året utmynnat i fyra oönskade händelser i internkontrollplanen. Revisionskontoret menar att detta inte kan anses vara heltäckande i relation till bolagets verksamhet. Bolaget bör därför säkerställa att internkontrollplanen också omfattar bolagets kärnverksamhet.

Den interna kontrollen ska enligt regler för ekonomisk förvaltning och Stockholms stadshus tillämpningsanvisningar för intern kontroll även omhänderta risker för oegentligheter. Bolaget har under 2024 inte identifierat risker för oegentligheter i sin väsentlighets- och riskanalys.

Bolaget rekommenderas att:

- säkerställa att riskanalys och internkontrollplan omhändertar risker som berör bolagets kärnverksamhet och oegentligheter.

3.3 Uppföljning

Bolagets interna revision genomför årlig revidering av verksamheten bland annat utifrån krav i ISO 9001 (kvalitetsledningssystem). Samtliga kärn-, lednings- och stödprocesser revideras inom ett treårsintervall. Övriga revisionsområden, t.ex. hållbarhet, genomgår en årlig revidering mot gällande krav.

Bolaget har i sin internkontrollplan 2024 fastställt vilka åtgärder som ska hantera bolagets fyra prioriterade risker. Kontrollaktiviteter har genomförts under året. Bland annat uppföljning av återremitterade utredningar från investeringsrådet och reviderade inriktningsbeslut, som ett led i arbetet att beslut ska fattas utifrån underlag med god kvalitet. Bolaget har under året uppdaterat informationshanteringsplaner och utifrån detta identifierat behovet av en fördjupad informationskartläggning inom vissa delar av verksamheten. De avvikelser som påträffats har dokumenterats och åtgärder har föreslagits.

Bolagets rapportering ger i huvudsak en aktuell, rättvisande och tillförlitlig information om verksamhet. Däremot kan rapporteringen om investeringar stärkas ytterligare. I årets granskning framgår att avvikelser mellan beslutad och prognostiserad tidplan för investeringar inte framgår i rapporteringen till styrelsen. Vidare saknar rapporteringen uppgift om hur mycket av projektens riskreserv som är förbrukad, se vidare avsnitt 4.1. Revisionskontorets granskning av VA- och avfallstaxa visar vidare att bolaget behöver säkerställa en korrekt fördelning av OH-kostnader genom fördelningsnycklar och att fakturering följer gällande taxenivåer, se avsnitt 4.5.

Bolaget har i huvudsak rutiner för uppföljning av sin egen verksamhet samt verksamhet som uppdragits åt annan att utföra. Revisionskontorets granskning av farligt avfall visar att bolaget har en tydlig ansvarsfördelning, hantering och rapportering till Naturvårdverkets register. Ansvarsfördelningen mellan bolaget och

avfallstransportören har tydliggjorts i en skriftlig överenskommelse, se avsnitt 4.2.

3.3.1 Verksamhetsmässigt och ekonomiskt resultat

Bolagets verksamhetsmässiga och ekonomiska resultat är i huvudsak linje med fullmäktiges resultatkrav, se avsnitt 2.1 och 2.2. Däremot överskrids investeringsbudgeten med ca 300 mnkr.

Bolaget redovisade en prognos i tertialrapport 2 som var i linje med årsutfallet.

Bolaget har vidtagit åtgärder för att stärka styrningen av investeringar, bland annat stärkt rapporteringen till bolagsstyrelsen, sett över projektstyrgruppernas arbetsformer och implementerat utvecklingsprojekt för riskhantering, se vidare avsnitt 4.1.

Revisionskontoret har under året genomfört två granskningar som avser bolagets hantering av investeringar, se avsnitt 4.1. Granskningarna visar att ytterligare arbete behövs för att fullt ut säkerställa en tillräcklig uppföljning och kontroll. Rapporteringen till bolagsstyrelsen och SSAB behöver stärkas gällande konsekvensanalyser i de fall investeringar inte kan genomföras enligt plan. Vidare behöver avvikelser mellan beslutad och prognostiserad tidplan samt uppgift om projektreserv framgå i rapporteringen.

I slutet av året har ett nytt systemstöd för planering, styrning och uppföljning av projekt implementerats. Bolaget har sett över ekonomiska konsekvenser av VA-utbyggnaden i exploateringsprojekt. Aktiviteter har påbörjats med exploateringsnämnden i Stockholms stad Huddinge kommun i syfte att öka prognossäkerheten och minska investeringsutgifterna i bolagets exploateringsprojekt.

Flera av bolagets investerings- och exploateringsprojekt har under året behandlats i kommunfullmäktige för reviderat genomförandebeslut, däribland SFA och Bromstensstaden. Ytterligare reviderat genomförandebeslut kommer enligt bolaget behövas i exploateringsprojektet Hagastaden år 2027, till följd av att strukturen i östra delen av programmet utvecklats med fler byggrätter och ett utökat geografiskt område. Likaså kan ett reviderat genomförandebeslut komma behövas längre fram i exploateringsprojektet Norra Djurgårdstaden (Södra), med anledning av rådande markläge och förändringar gällande vägval i utformningen av området.

Revisionskontoret har tidigare framfört behovet av ett reviderat genomförandebeslut för Stockholm framtida avloppsrening (SFA) då projektets riskreserv varit förbrukad sedan 2020. Ett reviderat genomförandebeslut godkändes av dotterbolaget Stockholm Vatten

ABs styrelse i slutet av 2023. Kommunfullmäktige fastställde i april 2024 en reviderad budget om 19,5 mdkr för SFA (prisnivå mars 2023). Styrelsen har också fattat beslut om revidering av projekt-direktiv och styrgruppen har förstärkts. Tidplanen fortskrider enligt det reviderade genomförandebeslutet, vilket innebär att Bromma reningsverk ska kunna avvecklas med start 2028. Under 2029 beräknas SFA-projektet ha uppnått fullt effektmål och den sista etappen i Henriksdals reningsverk ska kunna slutföras under 2031.

Stockholm Framtida Vattenförsörjning (SFV) har till viss del bromsat in i väntan på bolagets översyn av programmets drivande faktorer, effektmål och åtgärder. Översynen förväntas vara klar senast september 2025. Resultatet av genomlysningen kan komma att få konsekvenser för omfattning, systemlösning och prioriterade åtgärder. Redan nu står det klart att investeringstakten de närmsta fem till tio åren kommer att justeras ned jämfört med övergripande plan. Projekt inom SFV som har genomförandebeslut, har hög prioritet eller bedöms viktiga att genomföra fortgår tillsvidare enligt plan inom redan beslutade ekonomiska ramar.

4. Fördjupade granskningar

4.1 Investeringar

Revisionskontoret har under 2024 genomfört två granskningar som avser bolagets hantering av investeringar. En granskning som avser styrning och en som avser uppföljning och kontroll. Revisionskontoret bedömer att SVOA:s arbete har stärkts under året och ett antal rekommendationer från tidigare år har åtgärdats, se bilaga 1. Dock återstår fortsatt några utvecklingsområden. Bland annat att upprätta och rapportera konsekvensanalyser i de fall investeringar inte kan genomföras enligt plan och återrapportering av beslutad tidplan och projektreserv till bolagets styrelse och SSAB.

Nedan redovisas resultatet av respektive granskning.

4.1.1 Styrning och kontroll av investeringsvolym

Revisionskontoret har granskat SVOA:s styrning av investeringsverksamheten samt bolagets följsamhet till beslut och regelverk. Granskningen ingick som en del i revisionskontorets granskning av god ekonomisk hushållning (se revisionsrapport God ekonomisk hushållning 6:2024).

Revisionskontorets bedömning är att SVOA under året har utvecklat sin styrning och kontroll av investeringar. Bolaget har en struktur för budgetprocess samt för ärendehantering och beredning av beslut. Det saknas dock konsekvensanalyser av hur reviderade beslut påverkar bolagets investeringsverksamhet som helhet.

SVOA är det bolag i kommunkoncernen som har störst investeringsram, med investeringsprojekt som SFA (Stockholms framtida avloppsrening) och investeringsprogram som SFV (Stockholms framtida vattenförsörjning). Investeringsramen har ökat från 3,2 mdkr till 5,4 mdkr de senaste åren.

Bolaget har sedan tidigare en beslutsordning gällande investeringar. Den omfattar även ärendehantering och beredning i bolagets investeringsråd, styrelsen och kommunfullmäktige. Under 2024 har Stockholms Stadshus ABs tillämpningsanvisningar för investeringar inarbetats i beslutsordningen och beloppsgränsen i VDs delegation avseende investeringsbeslut har utökats.

Investeringsrådet består i huvudsak av VD och avdelningschefer. Rådet beslutar om flerårsplan, budget och prognoser samt följer löpande upp pågående och framtida investeringar. Vidare behandlar och rekommenderar rådet investeringsprojekt inför beslut.

Budgetprocessen finns dokumenterad för respektive år. Processen innebär att varje projektledare lägger en budget per projekt. Ledningen gör sedan en sammantagen bedömning utifrån bland annat beroenden mellan projekt, fördyringar och byggkonjunkturens påverkan. Bedömningen kan leda till en ökning eller minskning av årets totala investeringsbudget.

Av intervjuer framkommer att erhållen investeringsram från kommunfullmäktiges budget, till och med 2024, har bedömts vara tillräcklig utifrån bolagets inplanerade investeringar. Vidare anges att det därför hittills inte behövt göras några omprioriteringar och konsekvensanalyser i samband med budget. I de fall projekt haft ändrade förutsättningar under året, såsom ökade investeringsutgifter, uppger intervjuade att det till del har kunnat hanteras genom att andra investeringsprojekt har haft förskjutningar i tid och kostnad av olika anledningar. Utfallet för investeringar har dock överskridit budget både 2023 och 2024 med cirka 6 procent.

Om ett projekt får en reviderad, utökad, investeringsbudget kan omprioriteringar av investeringsmedel behöva göras mellan projekt men även avseende innehåll och tidplan för genomförandet. Vid stora förändringar kan även den långsiktiga planen behöva revideras. SVOA har, i och med det reviderade beslutet avseende SFA-projektet våren 2024 där projektbudgeten ökades med cirka 10 mdkr, gjort vissa omprioriteringar. I underlaget till det reviderade beslutet redovisades ingen analys över vad den utökade budgeten för SFA får för konsekvenser för SVOA:s övriga investeringsverksamhet. Som en följd av SFA:s utökade investeringsutgifter har, enligt intervjuade, delar av SFV-programmet skjutits fram några år för att de totala investeringsutgifterna inte ska bli allt för höga.

Bolaget rekommenderas att:

- Bilägga konsekvensanalyser av hur reviderade investeringsbeslut påverkar bolagets investeringsverksamhet som helhet.

4.1.2 Investeringar– övergripande

En granskning har genomförts i syfte att bedöma om SVOA har säkerställt en tillräcklig upp-följning och kontroll av investeringsprojekt. Vidare har ett antal rekommendationer avseende uppföljning och rapportering av investeringsprojekt, förtydligande av beslutsunderlag, arbetssätt gällande ÄTA samt styrgruppers arbetssätt från tidigare granskningar följts upp som del av granskningen.

Revisionskontorets sammanfattande bedömning är att bolaget har stärkt uppföljning och kontroll inom området. Ytterligare arbete behövs dock för att fullt ut säkerställa en tillräcklig uppföljning och kontroll inom området. Med anledning av det kvarstår rekommendationer avseende förtydligande av beslutsunderlag, rutiner för ÄTA samt styrgruppers arbetssätt.

Styrdokument och riktlinjer för investeringar tydliggör det formella ansvaret och beslutsnivåer i olika faser av ett investeringsprojekt. Bolaget har vidare en projekthandbok som beskriver projektstyrningsprocessen samt samlar styrdokument, rutiner och mallar. Handboken har under året uppdaterats med en ny kalkylmodell, vilken enligt intervjuer planeras utvecklas ytterligare så att den också omfattar instruktioner för värdering och prissättning av enskilda risker vid framtagande av kalkyl. Fortsatt återstår också att uppdatera projekthandboken med regler för hantering av ändrings, tilläggs och avgående arbeten (ÄTA). Mot bakgrund av dessa iakttagelser kvarstår revisionskontorets rekommendationer från tidigare år avseende förtydligande av beslutsunderlag samt rutiner för ÄTA.

Ett bolagsinternt projekt har bedrivits under år 2023 och delar av år 2024 för att ta fram nya riktlinjer för styrgruppernas arbetssätt, med syfte att skapa en gemensam grundstruktur. Riktlinjen har beslutats av utvecklingsprojektets styrgrupp, i vilken bolagets tidigare vd varit ordförande, och är gällande. Däremot beskrivs i intervju att implementering av riktlinjen har blivit förskjuten och nu är planerad till våren 2025. Med anledning av detta förkommer det att styrgrupper har olika arbetssätt. Mot bakgrund av dessa iakttagelser kvarstår revisionskontorets rekommendation från tidigare år avseende styrgruppers arbetssätt.

Rapportering till SVOA:s styrelse har förstärkts under året. Utöver den rapportering som lämnas till styrelsen i tertialrapporteringar och budgetdokument har också särskilda lägesrapporter omfattande samtliga investeringsprojekt över 200 mnkr delgetts styrelsen vid fem tillfällen hittills under året (per oktober). Rapporterna redogör för status, inklusive nuläge, risker och avvikelser för samtliga projekt över 200 mnkr. Vidare finns en rutin avseende lägesrapporter för särskilt strategiskt viktiga investeringsprojekt. I dagsläget omfattar det projektet Stockholm framtida avloppsrening (SFA) och programmet Stockholm framtida vatten (SFV). Lägesrapporter avseende SFA och SFV delges styrelsen åtminstone tre gånger per år. Mot bakgrund av dessa iakttagelser bedöms revisionskontorets rekommendation från tidigare år avseende att styrelsen bör få tillräcklig information om pågående investeringar som åtgärdad.

Däremot noterar revisionskontoret att bolagets styrelse endast erhåller uppföljning avseende den samlade investeringsbudgeten för år 2024 och utfall mot den i tertialrapporter. Uppföljningen är av övergripande karaktär och styrelsen har inte fattat något beslut med anledning av att bolaget per tertial 2 prognostiserar att per helåret överskrida investeringsbudgeten med 300 mnkr. SVOA:s rapportering till Stockholms Stadshus AB (SSAB) följer de krav och instruktioner som SSAB har kommunicerat till SVOA.

Inom ramen för granskningen har en uppföljning gjorts avseende samtliga investeringsprojekt med en bedömd investeringsutgift över 200 mnkr som prognostiseras ha, eller vara nära att ha, en budgetavvikelse som överstiger 15 procent samt 20 mnkr per tertialboks slut 2 år 2024. Totalt omfattar detta 15 projekt. Reviderat genomförandebeslut har fattats avseende SFA och Bromstensstaden, samt ytterligare tre projekt. Tre projekt som enligt prognos är i behov av reviderat genomförandebeslut är pausade och frågan om eventuellt reviderat inriktnings- respektive genomförandebeslut planeras tas upp under 2025.

Resterande sju projekt som prognostiserar en avvikelse mot beslutad budget har inte en avvikelse som överstiger gränsvärdet om hänsyn tas till effekt av indexering. SVOA började först i juni 2023 inkludera index i beslutat projektutgift. Detta medför att avvikelser nu uppstår, framförallt i samband med de senaste årens höga prisökningar. Tjänstepersoner vid SSAB och SVOA har kommit överens om att ett reviderat genomförandebeslut inte behöver fattas i de fall projekt redan har ett inriktnings- eller genomförandebeslut och prognostiserad avvikelse mot budget inte överstiger 15 procent av den indexjusterade budgeten. Detta under förutsättning att avvikelserna inte också beror på förändringar i projektets omfattning. Revisionskontoret noterar att arbetssättet innebär ett behov av att löpande följa upp att beräknade indexnivåer är rimliga och att projekt inte förskjuts i tid. SVOA har en rutin för att regelbundet se över prognostiserad indexuppräknings. Revisionskontoret noterar att det i styrelsens lägesrapporter för projekt över 200 mnkr endast ingår uppgift om prognostiserat projektavslut, och alltså inte projektavslut enligt beslut.

Vidare noteras att det i återrapportering till SVOA:s styrelse inte ingår uppgift om hur stor del av projekts riskreserv som är förbrukad. Riskreserv är till stor del förbrukad i tre av de sju projekt som har en avvikelse mot beslutad budget, men där avvikelserna inte överskrider gränsvärdet om hänsyn tas till index. Ett av dessa projekt, Rötkammare 1-7, prognostiseras färdigställas först år 2029 vilket revisionskontoret bedömer medför risk att ett reviderat genomförandebeslut behöver fattas innan projektet kan slutföras.

Utöver de rekommendationer som kvarstår, rekommenderas bolaget att:

- Säkerställa att avvikelser mellan beslutad och prognostiserad tidplan för investeringsprojekt framgår i uppföljning och rapportering till bolagets styrelse och SSAB.
- Säkerställa att återrapportering omfattar uppgift om projekt-reserv.

4.2 VA-taxa och avfallstaxa

En granskning har genomförts i syfte att bedöma om taxan för vatten och avlopp (VA-taxan) och avfallstaxan är utformade på ett ändamålsenligt sätt samt om beslut om taxorna har beretts på ett korrekt sätt. Med ändamålsenligt menas att taxan har konstruerats och beräknats i enlighet med gällande lagar, normer och kommunfullmäktiges intention.

Revisionskontoret sammanfattande bedömning är att bolaget berett beslut om VA-taxa och avfallstaxa i enlighet med rådande lagrum och fullmäktiges intention. Den interna kontrollen gällande fördelningsnycklar och faktureringsprocessen behöver däremot stärkas. Bolaget behöver säkerställa en korrekt fördelning av OH-kostnader genom fördelningsnycklar och att fakturering följer gällande taxenivåer.

SVOA:s arbete med taxorna utgår bland annat ifrån principen om att taxeutvecklingen, ur ett kundperspektiv, bör hållas så jämn som möjligt. Taxorna har under det senaste decenniet varit på relativt låga nivåer med marginella årliga förändringar. Senaste årens höjning av taxorna har bland annat skett till följd av de stora investeringsbehov som finns inom VA- och avfallsområdet samt utvecklingen i omvärldsfaktorer. VA-taxan höjdes med 25 procent under 2023 och ytterligare med 25 procent under 2024. Avfallstaxan har höjts med cirka 16 procent under 2023 och 24 procent under 2024. Under 2025 kommer respektive VA- och avfallstaxan höjas med ytterligare ca 12 procent vardera. Granskningen visar att bolaget har en pedagogisk utmaning med att förklara de senaste årens taxehöjningar. Inriktningsbeslut och genomförandeärende för taxorna innehåller en text- och tabellbaserad förklaring, men saknar en tydlig visuell beskrivning över de faktorer som tillsammans resulterat i ökad taxa inför kommande år.

Enligt Lag (2006:412) om allmänna vattentjänster ska SVOA:s VA-bolag, Stockholm Vatten AB, balansera det ekonomiska resultatet över en treårsperiod. Bolaget har under de tre åren 2021–2023 gått med 434 mnkr i förlust. Mellan år 2022–2024 förväntas förlusten

uppgå till cirka 274 mnkr. Bolaget har således under dessa år inte uppfyllt balanskravet.

Vattentjänstlagen § 30 ger bolaget möjligheten att avsätta taxebaserad intäkt i en fond för nyttjande till framtida väl definierade och specifika nyinvesteringar. Granskningen visar att bolaget inte nyttjat denna möjlighet trots att förutsättningar funnits. Konsekvensen av att så inte skett är att bolaget behövt höja VA-taxan under 2023–2024 mer än vad som hade behövt ske ifall en fond för framtida investeringar hade kunnat nyttjas för att finansiera delar av kostnadsökningen under 2023–2024. Det totala avgiftsuttaget hade över tid varit detsamma, men jämnare fördelat än vad som nu varit fallet. Revisionskontoret menar att bolaget i det kommande utvecklingsarbetet bör identifiera tillfällen, bland annat med hjälp av det tio-åriga taxescenariot, då det skulle vara fördelaktigt att proaktivt avsätta medel i fond för framtida investeringar i enlighet med principen om att hålla taxeutveckling så jämn som möjligt.

Bolagets fördelning av OH-kostnader på taxorna görs utifrån fördelningsnycklar. Fördelningsnycklarna är delvis baserade på faktisk fördelning och delvis estimerade. Granskningen visar att det finns en risk att fördelningsnycklarna baserade på estimat över tid inte återspeglar den faktiska fördelningen av kostnader i den underliggande verksamheten. Ett utvecklingsområde är därför att i så stor utsträckning som möjligt övergå till beräknade fördelningsnycklar. Det är dessutom viktigt att årligen se över att fördelningsnycklarna grundar sig på aktuell data. Detta för att säkerställa att respektive taxa innehåller de nödvändiga kostnader som taxorna ska belasta med.

Genomförd stickprovsgranskning av fakturor visar att den interna kontrollen av faktureringsprocessen behöver stärkas. Stickprovsgranskningen av bruksavgift och anläggningsavgift inom VA-området visar att fakturerade belopp i ett flertal fall avviker från det av kommunfullmäktige fastställda beslutet. Berörda kunder har fakturerats en marginellt lägre anläggningsavgift än vad som föreligger enligt avgiftsskyldigheten. Den ekonomiska effekten av dessa fel är dock marginell om cirka 1,5 mnkr i underfakturering totalt för 2024. Gällande bruksavgifter visar stickprovet på en felaktighet som innebär en mindre överdebitering av dagvattenavgiften jämfört med fullmäktiges beslutade taxa. Den totala effekten av detta estimeras till ett par hundra tusen kronor.

Utöver bolagets ordinarie verksamhet inom VA och avfall förser bolaget 10 grannkommuner med vatten och omhändertar avlopp från 4 av dessa samt ytterligare 2 grannkommuner. SVOA har således 12 grannkommuner som kunder. Den affärsmässiga

relationen mellan parterna är fastställd i kommersiella avtal som ingick för flera år sedan. Lagrummet som reglerar VA-verksamheten har utvecklats sedan avtalen togs fram mellan parterna. Likaså har förutsättningarna gällande beräkningen av prisnivån ändrats.

Metodiken som används för att beräkna prisnivån avseende vattentjänster gentemot grannkommunerna baseras på historisk data i form av bokslut två år före det aktuella prisåret. För att kompensera för att priser generellt sett ökar över tid med inflationen används KPI för att räkna upp priset till aktuell nivå. Metoden ger de flesta år en korrekt prisbild men kan i situationer med kraftig kostnadsutveckling, så som då taxan för 2023 och 2024 utformades, ge upphov till en viss eftersläpning av prisnivån gentemot grannkommunerna. Detta till följd av att kostnadsutvecklingen överstiger den KPI-baserade uppräkningsmetod som används.

Inom bolaget pågår ett arbete med att uppdatera avtalsutformningen och prismodellen inom grannkommunaffären. Ambitionen är att nya avtal gällande avloppstjänster ska träda i kraft 1 januari 2026 och att nya avtal gällande vattentjänster träder i kraft 2027.

Bolaget rekommenderas att:

- Säkerställa att fördelningsnycklar, i så stor utsträckning som möjligt, baseras på beräknade fördelningsnycklar i stället för på estimerade fördelningsnycklar.
- Stärka den interna kontrollen av faktureringsprocessen i syfte att reducera risken för att fakturor med felaktig taxa skickas till kund.

4.3 Förebyggande arbete mot oegentligheter och förtroendeskadligt agerande

En granskning har genomförts i syfte att bedöma om SVOA bedriver ett förebyggande arbete för att minska risken för oegentligheter och förtroendeskadligt agerande.

Utifrån genomförd granskning bedömer revisionskontoret att bolaget i huvudsak bedriver ett förebyggande arbete för att minska risken för oegentligheter och förtroendeskadligt agerande.

Bolagets regelverk och önskat agerande avseende oegentligheter är fastställt i bolagets Uppförandekod, som gäller för bolagets anställda. Uppförandekoden utgör en grund för det förebyggande arbetet då den på ett överskådligt sätt sammanfattar bolagets regelverk inom området och anger både vägledande exempel och styrdokument där mer information finns. Uppförandekoden ingår i introduktionsmaterialet som nya medarbetare ska ta del av och delar av uppförandekoden ingår i inköps- respektive chefsutbildningar.

Vidare finns kontroller som syftar till att minska risken för oegentligheter inbyggda i bolagets systemstöd och som del av bolagets ekonomi-, HR- och inköpsprocesser. Bolaget har också ett eget visselblåsarsystem som hanteras av extern part och är tydligt kommunicerat genom uppförandekoden.

Granskningen visar däremot att bolaget inte har en fastställd rutin för hur ofta uppförandekoden ska revideras, med vilket intervall information om uppförandekoden ska delges organisationen. Det finns inte heller någon rutin för verifiering av att medarbetare tagit till sig informationen. Oegentligheter ingår inte på ett specifikt sätt i arbetet kring bolagets väsentlighets- och riskanalys och internkontrollplan. Av genomförd stickprovskontroll framgår att det förekommer vissa briser i redovisningen inom båda dotterbolagen. Totalt identifierades avvikelser i 3 av 32 stickprov. Dessa avsåg i ett fall en felkontering och i två fall att attestant deltagit i den aktivitet som den attesterat kostanden för.

Vidare noteras att uthyrning av fastigheter inom verksamheten vid Bornsjön inte regelmässigt sker genom en offentlig annonsering samt att hyresavtal för uthyrda fritidsbostäder inte regelmässigt justeras upp. Av bolagets bolagsordning framgår att bolaget ska följa de kommunalrättsliga principerna i 2 kap. kommunallagen. Det innebär bland annat att kommunmedlemmarna ska behandlas lika samt förbud att lämna stöd åt enskild, såvida inte lag, samhällsutveckling eller rättspraxis för viss verksamhet eller åtgärd medger undantag. Med hänvisning till detta bedömer revisionskontoret att uthyrning av fastigheter inom verksamheten vid Bornsjön medför risk att bolaget bryter mot bolagsordningens föreskrifter.

Bolaget rekommenderas att:

- Säkerställa att rutin finns för att se till att uppförandekoden är aktuell och att medarbetare har kännedom om dess innehåll.
- Säkerställa att bolagets system för intern och kontroll via väsentlighet- och riskanalysen omhändertar risker för oegentligheter inom bolagets kärnprocesser.
- Säkerställa att uthyrning av fastigheter sker i enlighet med bolagsordning.

4.4 Lokala åtgärdsprogram (LÅP)

En granskning har genomförts i syfte att bedöma om SVOA:s arbete med de lokala åtgärdsprogrammen är ändamålsenligt utifrån kommunfullmäktiges ägardirektiv till bolaget.

Den sammanfattande bedömningen är att SVOA bör öka genomförandegraden av åtgärder för att säkerställa att ägardirektivet avseende lokala åtgärdsprogram för stadens vattenförekomster uppnås.

EU:s vattendirektiv (2013/39/EU) anger att samtliga vattenförekomster ska skyddas och uppnå god ekologisk och kemisk status. En vattenförekomst är en specifik vattensamling i naturen, till exempel en sjö. Bestämmelser om miljön i en vattenförekomst benämns som miljökvalitetsnormer och ansvaret för att en miljökvalitetsnorm följs åvilar kommunerna. Miljökvalitetsnormerna definieras av Vattenmyndigheten. Normerna är lagstadgade och ska uppnås senast till år 2027.

I fullmäktiges handlingsplan för god vattenstatus (2015) beskrivs stadens arbetssätt för att uppnå miljökvalitetsnormerna. Där anges bland annat att lokala åtgärdsprogram ska tas fram. Miljö- och hälsoskyddsnämnden ansvarar för att ta fram dessa. SVOA deltar i framtagandet.

SVOA är en av stadens största aktörer när det gäller genomförandet av de åtgärder som anges i de lokala åtgärdsprogram. Enligt SVOA:s ägardirektiv ska bolaget också arbeta med åtgärderna och prioritera de åtgärder som bidrar till stadsutveckling. Under 2020 fastställde styrelsen att fem åtgärder ska vara färdigställda till 2024.

Bolaget rapporterade 2023 att ägardirektivet och styrelsens beslut inte uppnåddes och motsvarande bedömning prognostiseras för 2024. Hittills har två åtgärder av totalt 70 åtgärder från de lokala åtgärdsprogrammen genomförts. Två andra åtgärder har varit ersättningsåtgärder. Kommunfullmäktige har under flera år påpekat att genomförandetakten måste öka.

I verksamhetsberättelsen 2023 rapporterade bolaget att många av de åtgärderna som finns i lokala åtgärdsprogram av olika skäl har varit svårgenomförbara. Det kan handla om målkonflikter kring användningen av ytor eller teknisk genomförbarhet. I granskningen framkommer även att åtgärderna i de lokala åtgärdsprogrammen inte är fullständigt utredda. För de flesta åtgärderna kvarstår därför ett arbete för SVOA att utreda om åtgärderna överhuvudtaget går att genomföra. I uppföljningen i miljöprogrammet 2020-2023 redovisas att tio procent av stadens 21 vattenförekomster följer

miljökvalitetsnormer för kemisk status. Fjorton procent av vattenförekomsterna följer kvalitetsnormerna för ekologisk status.

Revisionskontoret konstaterar att det finns risk för att miljö-kvalitetsnormerna i vattenförekomster inte kommer att uppnås till år 2027 i enlighet med fullmäktiges beslut. Granskningen visar att arbetet med att vidta åtgärder går långsamt.

Bolaget rekommenderas att:

- Öka genomförandetakten av de åtgärder som anges i de lokala åtgärdsprogrammen.

4.5 Farligt avfall

En granskning har genomförts av om bolaget har en tillräcklig intern kontroll vad gäller antecknings- och rapporteringsskyldigheten avseende farligt avfall. Granskningen har inriktats på det farliga avfall som uppkommer inom arbetet med vatten- och avloppsanläggningar och avser producentansvaret.

Den som producerar och transporterar ett farligt avfall ska enligt avfallsförordningen (2020:614) anteckna vissa uppgifter om avfallet. Uppgifterna ska rapporteras in till Naturvårdsverkets avfallsregister. Granskningen visar att det finns kännedom om vart och hur i verksamheten farligt avfall uppstår. Det finns även en tydlig ansvarsfördelning vad gäller arbetet för hantering, anteckning och rapportering av farligt avfall. Bolaget har, via fullmakt i avtal, överlämnat till den upphandlade avfallstransportören att hantera anteckning och rapportering till Naturvårdsverkets register. I bolagets hållbarhetsrapportering 2022 framgår att 12 ton farligt avfall till behandling och återvinning genererats i verksamheten, i jämförelse med bolagets totala verksamhetsavfall om 277 ton.

Även om uppdraget överlämnats till ombud att utföra är det den som är avfallsproducent, alltså ger upphov till avfallet, som ansvarar för att kraven uppfylls och att uppgifter antecknas och rapporteras. Sedan 2022 kan en miljöstraffavgift på 5 000 kr behöva betalas om en verksamhet inte rapporterar in uppgifter om sitt farliga avfall två arbetsdagar från det datum då anteckningen ska vara förd. Av granskningen framkommer att anteckning av det avfall som uppstår i bolagets verksamhet sker av ombudet och finns sparad i transportörens avfallsportal. Bolaget har tillsammans med transportören tydliggjort ansvarsfördelningen i en skriftlig överenskommelse.

I kommunfullmäktiges inköpsprogram framhålls att en aktiv avtalsförvaltning är centralt. För att möjliggöra för en effektiv avtalsförvaltning ska varje upphandlande myndighet ha rutiner för att säkerställa att avtal följs. Av intervju framkommer att det finns fall där transportören inte registrerat transporterat avfall inom två arbetsdagar från det att anteckning ska vara förd. För att säkerställa att registrering skett enligt överenskommelsen uppmanas bolaget se över uppföljningen av att transportören efterlever kraven om tid för rapportering.

5. Uppföljning av tidigare års granskning

Tidigare års granskning av bolagets verksamhet har resulterat i ett antal rekommendationer.

Uppföljning visar att bolaget delvis vidtagit åtgärder utifrån revisionens rekommendationer. Rekommendationer som återstår att åtgärda är bland annat följsamheten till dataskyddsförordningen och att informationshanteringen i bolagets verksamhetssystem sker i enlighet med stadens arkivregler. Implementerade rutiner för styrgruppernas arbetssätt och utvecklingsprojekt kopplat till investeringar kommer följas upp kommande år. Rekommendationerna redovisas i bilaga 1.

Bilaga 1

Uppföljning av lämnade rekommendationer

Rapport	Rekommendation	Har åtgärder vidtagits (Ja/Delvis/Nej)	Uppföljning
Årsrapport 2024	Internkontroll – övergripande Bolaget rekommenderas att: Säkerställa att riskanalys och internkontrollplan omhändertar risker som berör bolagets kärnverksamhet.	Se kommentar	Följs upp kommande år.
Årsrapport 2024	God ekonomisk hushållning Bolaget rekommenderas att: Bilägga konsekvensanalyser av hur reviderade investeringsbeslut påverkar bolagets investeringsverksamhet som helhet.	Se kommentar	Följs upp kommande år.
Årsrapport 2024	Investeringar Bolaget rekommenderas att: Säkerställa att avvikelser mellan beslutad och prognostiserad tidplan för investeringsprojekt framgår i uppföljning och rapportering till bolagets styrelse och SSAB. Säkerställa att återrapportering omfattar uppgift om projektreserv.	Se kommentar	Följs upp kommande år.
Årsrapport 2024	Oegentligheter och förtroendeskadligt agerande Bolaget rekommenderas att: Säkerställa att rutin finns för att se till att uppförandekoden är aktuell och att medarbetare har kännedom om dess innehåll. Säkerställa att bolagets system för intern och kontroll via väsentlighet- och riskanalysen omhändertar risker för oegentligheter inom bolagets kärnprocesser. Säkerställa att uthyrning av fastigheter sker i enlighet med bolagsordning.	Se kommentar	Följs upp kommande år.
Årsrapport 2024	Va-taxa och avfallstaxa Bolaget rekommenderas att: Säkerställa att fördelningsnycklar, i så stor utsträckning som möjligt, baseras på beräknade fördelningsnycklar i stället för på estimerade fördelningsnycklar. Stärka den interna kontrollen av faktureringsprocessen i syfte att reducera risken för att fakturor med felaktig taxa skickas till kund.	Se kommentar	Följs upp kommande år.

Rapport	Rekommendation	Har åtgärder vidtagits (Ja/Delvis/Nej)	Uppföljning
Årsrapport 2024	Lokala åtgärdsprogram (LÅP) Bolaget rekommenderas att: Öka genomförandetakten av de åtgärder som anges i de lokala åtgärdsprogrammen.	Se kommentar	Följs upp kommande år
Revisionsrapport nr 1/2023	Hållbar dagvattenhantering Bolaget rekommenderas att: I samråd med kommunstyrelsen se över möjligheten att stärka stadens samordning vid prioritering av åtgärder. Rekommendation åtgärdad. I samråd med berörda nämnder utveckla formerna för kunskapsöverföring och kompetensutveckling kopplat till dagvattenfrågan. Rekommendation åtgärdad. I samråd med kommunstyrelsen utvärdera stadens samlade arbete för att nå en hållbar dagvatten-hantering. Rekommendation åtgärdad.	Ja	SVOA har under 2023 i samverkan med SLK tagit fram en styrnings- och finansieringsmodell för åtgärder för god vattenstatus (Dnr KS 2023/157). Bolaget har i enlighet med modellen fördjupat samarbetet med trafikkontoret och medverkat i framtagande av ett gemensamt investeringsprogram för de åtgärder som åligger trafiknämnden. Bolaget är ordförande i stadens strategiska samverkansgrupp för god vattenstatus och ingår i förvaltningsövergripande arbetsgruppen för LÅP och Dagvattengruppen. Under 2023 genomfördes en översyn av gruppernas arbetssätt. En löpande kunskapsöverföring och kompetensutveckling samt identifiering av gemensamma insatser sker inom grupperna. Bolaget ingår i ett samarbete med kompetenscentret Drizzle. Inom centret utvecklar forskare vid Luleå tekniska universitet, tillsammans med företag och kommuner, dagvattenlösningar som minskar föroreningsbelastningen till sjöar och vattendrag. SVOA har bidragit med erfarenheter i framtagandet av Handlingsplan för god vattenstatus 2023. En prioritering av förbättringsförslag har genomförts utifrån utvärderingen av stadens åtgärdsnivåer för vatten genomförd 2020.
Revisionsrapport nr 7/2023	Underhåll och reinvestering av dricksvattenledningsnätet Bolaget rekommenderas att: Säkerställa att arbetet med att skapa en enhetlig modell för riskhantering färdigställs och tillämpas som en integrerad del av projektstyrningsmodellen. Rekommendation delvis åtgärdad. Säkerställa att styrelsen har tillgång till tillräcklig information om pågående och planerade investeringsprojekt för att styra verksamheten. Rekommendation åtgärdad.	Delvis	Ett arbete fortgår med att skapa en enhetlig modell för riskhantering. En riskanalysmodell har bland annat tagits fram. Vidare har en mall och bruttolista för arbete tagits fram. Arbetet förväntas vara färdigställt och en integrerad del av bolagets projektstyrningsmodell i början av nästa år. Följs upp kommande år. Bolaget rapporterar projekt över 200 mnkr 5 ggr om året. Vidare projekt över 1 mdkr 1 ggr om året i en särskild redovisning till styrelsen. Bolaget har påbörjat en dialog med styrelsen om hur informationen kan förbättras och återrapportering kan stärkas ytterligare.

Rapport	Rekommendation	Har åtgärder vidtagits (Ja/Delvis/Nej)	Uppföljning
Revisionsrapport nr 9/2023	Styrning av samhällsviktiga investeringsprojekt Bolaget rekommenderas att: Säkerställa att styrelsen har tillgång till tillräcklig information om pågående och planerade investeringsprojekt för att styra verksamheten. Rekommendation åtgärdad. Stärka styrning och kontroll gällande beslutsprocessen för investeringar. Rekommendation delvis åtgärdad. Förtydliga beslutsunderlag gällande vilka beräkningar som ligger till grund för investeringsbudgeten. Rekommendation delvis åtgärdad.	Delvis	Bolaget rapporterar projekt över 200 mkr 5 ggr om året. Vidare projekt över 1 mkr 1 ggr om året i en särskild redovisning till styrelsen (SFA och SFV). Ytterligare utvecklingsområden har identifierats gällande rapportering till styrelsen, se revisionskontorets granskning om God ekonomis Hushållning och Investeringar. En förvaltningsstruktur för projektprocessen och dess tillhörande projekthandbok med rutiner och mallar och systemstöd har utvecklats under året. Ett nytt systemstöd för planering, styrning och uppföljning av projekt implementerats under slutet av året. Följs upp kommande år. Kalkylprojektet är implementerad och ett arbete pågår med att uppdatera arbetssätt och metod för att hantera risker i projektkalkylerna. Följs upp kommande år.
Årsrapport 2023	Investeringar, direktupphandling och tilläggsbeställningar (ÅTA) Bolaget rekommenderas att: Säkerställa att attestinstruktion fastställs av styrelsen. Rekommendation åtgärdad. Utveckla ett gemensamt arbetssätt i investeringsverksamheten, bl.a. vad gäller styrgruppernas arbetsformer och hantering av ÅTA. Rekommendation delvis åtgärdad. Fastställa en riktlinje och beloppsgränser för beslut om ÅTA. Rekommendation åtgärdad.	Delvis	Attestinstruktionen har uppdaterats och fastställt av styrelsen juni 2024. Bolaget har under året sett över styrgruppernas arbetsformer. En ny rutin har tagits fram som ska implementeras början av nästa år. Ett nytt systemstöd har implementerats för projektstyrning som kommer underlätta arbetssätt och hanteringen av ÅTA. Följs upp kommande år. Bolaget har tagit fram en rutin för som fastställer beslutsprocessen och beloppsgränser för ÅTA.
Årsrapport 2023	Systematiskt informations-säkerhetsarbete och efterlevnad av NIS-direktivet Bolaget rekommenderas att: Säkerställa att lokal anvisning för informationssäkerhet, i enlighet med stadens riktlinjer, antas av styrelsen. Rekommendation åtgärdad. Fastställa en övergripande kontinuitetsplan som beskriver bolagets arbete för att säkerställa och upprätthålla kontinuitet i verksamheten. Rekommendation åtgärdad.	Ja	Bolagsstyrelsen har, juni 2024, antagit en lokal anvisning för informationssäkerhet i enlighet med stadens riktlinjer. Bolaget har tagit fram en övergripande kontinuitetsplan som beskriver bolagets arbete för att säkerställa och upprätthålla kontinuiteten i verksamheten.

Rapport	Rekommendation	Har åtgärder vidtagits (Ja/Delvis/Nej)	Uppföljning
Årsrapport 2022	Offentlighetsprincipen Bolaget rekommenderas att: Komplettera informationsredovisningen så den uppfyller kraven i stadens arkivregler. Rekommendation åtgärdad. Säkerställ att informationshanteringen i bolagets verksamhetssystem sker i enlighet med stadens arkivregler. Rekommendation delvis åtgärdad. Säkerställa fortlöpande värdering av information ur ett bevarande- och gallringshänseende. Rekommendation delvis åtgärdad. Säkerställa att utlämnande av allmän handling sker skyndsamt. Rekommendation åtgärdad.	Delvis	En arkivinstruktion har tagits fram och informationsredovisningen har kompletterats med bl.a. arkivorganisation. Ansvarsfördelningen har tydliggjorts i bolagets riktlinje om roller och processer (process, information, system, anläggning). Riktlinjen kommer att uppdateras och implementeras utifrån bolagets omorganisering. Följs upp kommande år. En gallringsutredning pågår gällande kundtjänstärrenden. IT arkivarie stöttar kundtjänst i informationsinventering och utvärderingen innan gallring. Det pågår även utbildning av medarbetare då bolaget har över 200 system. Följs upp kommande år. Rutin för utlämnande av allmän handling har setts över och utbildningsinsatser pågår för medarbetare.
Årsrapport 2022	SVOAs styrning av Stockholms framtida avloppsrening (SFA) Bolaget rekommenderas att: Öka frekvens i avrapportering till såväl projektets styrgrupp, styrelsen i SVOA, samt koncernledning. Rekommendation åtgärdad. Uppdatera avsnitt om risk i lägesrapporterna till att även innehålla en bedömning av effekten av aktuell riskexponering på projektets förmåga att leverera enligt tid och budget. Rekommendation åtgärdad. Visualisera befintliga nyckeltal som tidsserier för att ytterligare underlätta för läsaren att förstå hur nyckeltalen förändras över tid. Rekommendation åtgärdad. Verka för att återupprätta en projektreserv. Rekommendation åtgärdad. Ta fram och löpande redovisa en kvantitativ analys av effekten av osäkerhet/risk på projektets prognos avseende ekonomi och tid samt tillställa resultatet till SVOAs styrelse. Rekommendation åtgärdad. Öka graden av samverkan och koordinering mellan de tre funktionerna Ekonomi, Risk och Tidsplanering. Rekommendation åtgärdad.	Ja	Rapportering till styrelse och koncernledningen har utökats och sker utifrån fasta rapporteringstillfället och utifrån särskild lägesrapport. Information den ekonomiska utvecklingen sker som en stående punkt på styrelsemötena. Styrgruppen får löpande information om projektet. Kommunfullmäktige mars 2024 om en reviderad budget 19,5 mdkr för projektet. Lägesrapporterna har justerats utifrån styrelsens och styrgruppens önskemål. De omfattar en övergripande bedömning av effekten av riskexponering. Visualisering av befintliga nyckeltal genomförs i vissa delar, exempelvis kring risker och riskuppföljning, arbetsmiljö och ekonomi. Det uppger vara en utmaning att få ihop samtliga delar, vilket bolaget löpande ser över. En projektreserv om 1,8 mdkr har upprättats, vilket utgör ca 9 procent av projektbudgeten om 19,5 mdkr. Bolaget uppges ha en noggrannare process för riskbedömning varför en kvantitativ analys utifrån föreslagen metod i rekommendationen inte kommer att genomföras. Bolaget har ökat graden av samverkan och koordinering och upprättat ett arbetssätt som fångar de arbetsmoment som är kritiska. Projektet samlar specialister veckovis för att se vad som hänt senast och vilka moment som behöver adresseras eller tas bort.

Rapport	Rekommendation	Har åtgärder vidtagits (Ja/Delvis/Nej)	Uppföljning
Årsrapport 2021	SVOAs hållbarhetsarbete Bolaget rekommenderas att: Säkerställa att arbetet för en mer systematisk uppföljning av ställda miljökrav i upphandlingar implementeras fullt ut. Rekommendation åtgärdad.	Ja	Arbetet har slutförts och implementerats i verksamheten. Det finns en prioritering av i vilken ordning hållbarhetskrav i avtal ska följas upp. Uppföljning av hållbarhetskrav görs av inköpsenheten, hållbarhetsstrateg och verksamhetsansvarig kontaktperson för avtal, i enlighet med den modell som tagits fram.
Årsrapport 2020	Granskning av följsamhet till dataskyddsförordningen Bolaget rekommenderas att: Säkerställa utveckling av styrning och uppföljning av arbetet med att efterleva dataskyddsförordningen, så som dataskyddsombudets oberoende, personuppgiftsbiträdesavtal och konsekvensbedömningar. Rekommendation delvis åtgärdad. Säkerställa ett systematiskt och regelbundet arbete med inventering av personuppgiftsbehandlingar för att hålla registerförteckningen uppdaterad och aktuell. Rekommendation kvarstår. Säkerställa att samtliga informations-tillgångar informationssäkerhetsklassificeras efter behov och minst årligen. Rekommendation kvarstår. Säkerställa att det finns tillräcklig kunskap och kompetens gällande hantering av personuppgifter hos samtliga medarbetare. Rekommendation delvis åtgärdad.	Delvis	Informationssäkerhetsansvarig/ dataskyddsombud har anställts under hösten. En gemensam åtgärdsplan (information, dataskyddsombud och informationssamordnare) har tagits fram för att stötta och följa upp styrningen. Ansvarsfördelning och processen har förtydligats men behöver uppdateras utifrån bolagets omorganisering. Det kvarstår arbete bl.a. med att utse registerförteckningsansvariga samt genomföra konsekvensbedömningar. Följs upp kommande år. Enligt dataskyddsombudet har ett stort positivt steg tagits framåt gällande arbetet med registerförteckningen under hösten 2024. En dokument controller med dataskyddsansvar har utsetts. En plan finns för att prioritera arbetet på ett bra sätt. Dataskyddsombudet har med detta blivit granskande. De brister som kvarstår med år att utse ansvariga för respektive personuppgiftsbehandling och ta fram rutin för registerförteckningen. Följs upp kommande år. Under år 2024 har ett arbete skett med att ta fram förklassningsprotokoll. Informationsklassningen sker idag efter instruktioner och rutiner men med ett personberoende av systemförvaltare. Inom ramen för piloten inom Avfall har arbetet fortgått med att informationsmängderna klassificerats. Arbete kvarstår i övrig verksamhet, bland annat behöver investering göras av särskilt skyddsvärda uppgifter. Följs upp kommande år. Bolaget uppger att kompetensnivå hos medarbetare är god. Medarbetarna går EU utbildning och stadens utbildning varje år. Under 2023 hade 86 procent var medarbetare certifierade enligt stadens krav 2023. Kunskap om vad och hur man hanterar personuppgiftsincidenter är en färskvara. Dataskyddsombudet 2024 rekommenderar bolaget att ta fram en organisation att omhänderta lessons learned. Följs upp kommande år.

Rapport	Rekommendation	Har åtgärder vidtagits (Ja/Delvis/Nej)	Uppföljning
Årsrapport 2020	Investeringsprojekt, upphandlingar och tilläggsbeställningar Bolaget rekommenderas att: Säkerställa att direktupphandlingar sker i enlighet med lagstiftningen och att relevant underlag finns dokumenterade. Rekommendation åtgärdad. Upprätta fullständigt dokumenterade rutinbeskrivningar för genomförande och uppföljning av ÅTA-beställningar. Rekommendation åtgärdad. Utveckla en tydlig struktur avseende avtalsuppföljning för alla inköp och upphandlingsavtal. Rekommendation åtgärdad.	Ja	Uppföljningar av köp över direktupphandlingsgränsen gör årsvis i januari. Bolaget har inte identifierat några köp över direktupphandlingsgränsen under året. Revisionskontorets stickprov visar inte på någon avvikelse gällande beloppsgränser eller dokumentation. En rutin har tagits fram för hanteringen av ÅTA. Bolaget har en struktur för avtalsuppföljning som sker utifrån Kategoristyrning. Uppföljningar av köp över direktupphandlingsgränsen genomförs årsvis.

Bilaga 2 Bedömningskriterier

Nedan redovisas de kriterier som ligger till grund för gjorda bedömningar. Bedömningarna avser såväl genomförandet som resultatet av verksamheten.

Analysen i rapporten är underlag till lekmannarevisorns slutliga bedömning av bolaget. Lekmannarevisorn kan rikta anmärkning till en styrelseledamot eller VD.

Detta redovisas i bolagets granskningsrapport.

Verksamhet och ekonomi

Att verksamheten sköts på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt innebär att bolaget har uppnått kommunfullmäktiges mål, ägardirektiv samt följt de beslut, riktlinjer, gällande lagstiftning och andra föreskrifter som gäller för verksamheten.

Bedömningskriterier

Bolaget:

- Har ett resultat som är förenligt med fullmäktiges mål, ägardirektiv, beslut och riktlinjer.
- Har genomfört sitt uppdrag med tillgängliga resurser.
- Har bedrivit verksamheten enligt gällande lagar, föreskrifter, riktlinjer m.m.

Bedömning:

I allt väsentligt tillfredsställande

Bedömningskriterierna är i allt väsentligt uppfyllda. Det kan förekomma mindre avvikelser. Ev. rekommendationer behöver åtgärdas.

Delvis tillfredsställande

Bedömningskriterier bedöms delvis uppfyllda. Påpekade brister behöver åtgärdas utifrån lämnade rekommendationer.

Inte tillfredsställande

Bedömningskriterierna bedöms inte vara uppfyllda. Det finns väsentliga brister som behöver åtgärdas så fort som möjligt utifrån lämnade rekommendationer.

Intern kontroll

Den interna kontrollen är en process som utförs av styrelse, bolagsledning och personal. Den är en integrerad del i verksamhetens styrning och uppföljning. Processen säkerställer, med en rimlig grad av säkerhet, att verksamheten drivs effektivt samt att lagar, förordningar och andra regler följs. Det lämnas en tillförlitlig finansiell redovisning och rättvisande rapportering om verksamheten.

Bedömningskriterier

Bolaget:

- Har haft en styrning och uppföljning mot mål, ägardirektiv och beslut.
- Har en organisation med tydlig fördelning av ansvar och befogenheter för att stödja verksamheten och för att förhindra avsiktliga/oavsiktliga fel samt oegentligheter.
- Följer systematiskt och fortlöpande upp ekonomi och verksamhet, såväl för verksamhet i egen regi som för sådan som uppdragits åt annan att utföra, analyserar väsentliga avvikelser samt vidtar åtgärder vid behov.
- Genomför årliga analyser som fångar upp väsentliga risker och hur de ska hanteras för att verksamhetens mål ska uppnås. Styrelsen har i en internkontrollplan fastställt vilka åtgärder som ska hantera prioriterade risker.
- Har riktlinjer och rutiner som bidrar till att säkerställa att verksamhetens mål uppfylls och att föreskrifter följs.
- Följer upp den interna kontrollen systematiskt och fortlöpande.
- Har en rapportering som ger en aktuell, rättvisande och tillförlitlig information om verksamhet och ekonomi.

Bedömning

Bedömningen ges utifrån en tregradig skala, i huvudsak tillräcklig, delvis tillräcklig eller inte tillräcklig.

I huvudsak tillräcklig

Bedömningskriterierna är i allt väsentligt uppfyllda. Det kan förekomma mindre avvikelser. Ev. rekommendationer behöver åtgärdas.

Delvis tillräcklig

Bedömningskriterierna bedöms delvis uppfyllda. Påpekade brister behöver åtgärdas utifrån lämnade rekommendationer.

Inte tillräcklig

Bedömningskriterierna bedöms inte vara uppfyllda. Det finns väsentliga brister som behöver åtgärdas så fort som möjligt utifrån lämnade rekommendationer.